

**Амортизаційні відрахування у відтворенні технічних основних засобів
аграрних підприємств**

Ефективний розвиток аграрних підприємств значною мірою залежить від стану технічних основних засобів, їх відтворення. Амортизаційні відрахування є важливим джерелом фінансового забезпечення відтворення основних засобів, який має цільове призначення.

За оцінками фахівців обсяг амортизаційних відрахувань на технічні засоби виробництва, що їх використовують аграрні підприємства, суттєво занижені. Це обумовлено тим, що не здійснюється переоцінка вартості основних засобів, а отже занижена їх вартість для нарахування амортизації.

Проведені Підлісецьким Г.М. та Моголовою М.М. дослідження свідчать, що переоцінка основних засобів в аграрних підприємствах здійснюється у двох випадках: при створенні підприємства та на вимогу банків при передачі майна під заставу [1, с. 41-42].

Зниження амортизаційних відрахувань зменшує витрати аграрних підприємств, що може збільшувати прибуток від операційної діяльності. В цьому зацікавлені аграрні підприємства оскільки оподаткування їх основної діяльності здійснюється на пільгових умовах. Аграрні підприємства сплачують єдиний податок (до 2015 р. фіксований сільськогосподарський податок). При цьому можливе зростання прибутку у зв'язку з заниженням обсягу амортизаційних відрахувань не завжди призводить до збільшення прибутку використаного на фінансове забезпечення відтворення основних засобів. Але при цьому реально зменшується сума амортизаційних відрахувань в джерелах відтворення основних засобів.

Заслуговує на увагу дослідження проведені фахівцями Інституту аграрної економіки. Як стверджує Захарчук О.В., в Україні у 2000-2012 рр. в результаті

не проведення індексації основних засобів аграрних підприємств, а відповідно заниження суми амортизаційних відрахувань, становило понад 40 млрд. грн. При ситуації яка склалась в Україні амортизаційні відрахування дають змогу відтворити наявні основні засоби в сільському господарстві за 16-20 років, або вдвічі довше, ніж необхідно за нормативами [2, с. 96].

Проведені дослідження в аграрних підприємствах Білоцерківського району Київської області свідчать, що періодична переоцінка вартості основних засобів не проводиться, незважаючи на її необхідність для підприємств (табл. 1).

Дані таблиці 1 свідчать, що вартість основних технічних засобів на досліджуваних підприємствах зростає в середньому на 55,6% у 2015 р. порівняно з 2014 р. При цьому реальна ринкова вартість (РВ) техніки значно відрізняється від первісної облікової вартості (ПОВ) на підприємствах.

Таблиця 1

Порівняння первісної облікової та реальної ринкової вартості основних технічних засобів досліджуваних аграрних підприємств на початок 2015 р., тис. грн.

Технічні засоби	Підприємства								Ринкова вартість	
	ТДВ Терезине		СВК ім. Щорса		ПОП АФ Узинська		ТОВ Острійківське			
	ПОВ	РВ	ПОВ	РВ	ПОВ	РВ	ПОВ	РВ	2015 р.	2015/ 2014 %
Трактори:										
"Jinma", 40 кВт	20,5	77,1			12,4	77,1	11,2	77,1	77,1	187,2
"МТЗ", від 60 до 100 кВт	109,6	238,4	98,3	238,4			124,4	238,4	238,4	136,7
"Case", понад 100 кВт							1015,3	1863,5	1863,5	161,8
Комбайни:										
"Славутич"	634,2	981,7			541,8	981,7			981,7	143,0
"John Deere"			1485,0	2473,8	1203,7	2473,8			2473,8	147,0
"Полісся"			280,5	568,6	254,9	568,6	222,6	568,6	568,6	183,3
Автомобілі:										
"МАЗ", від 5 т до 20 т	268,3	549,8					291,2	549,8	549,8	158,2
"ГАЗ", 5 т			125,5	242,0	156,5	242,0			242,0	127,9
Усього	1032,6	1847,0	1989,2	3522,8	2169,3	4343,1	1664,7	3297,4		

Проведені в таблиці 2 розрахунки дозволяють зробити висновок, що досліджувані аграрні підприємства недонараховують значні суми амортизаційних відрахувань (АВ) (в середньому на одне підприємство - 47% обсягу амортизаційних відрахувань від основних технічних засобів). Отже підприємства недоотримують власні фінансові ресурси для відтворення основних засобів. При цьому рівень зносу основних засобів на початок 2015 р. становив: ТДВ Терезине – 41%, СВК ім. Щорса – 47%, ПОП АФ Узинська – 62%.

Таблиця 2

Порівняння амортизаційних відрахувань по обліковій первісній та ринковій вартості технічних засобів досліджуваних аграрних підприємств на початок 2015 р., тис. грн.

Підприємство/ Показник	ПОВ всіх ОЗ	АВ за ПОВ всіх ОЗ	% АВ до ОВ	ПОВ	АВ за ПОВ обр. ОЗ	РВ обр. ОЗ	АВ за РВ обр. ОЗ	Недонараховані АВ
ТДВ Терезине	90679	7120	7,9	1032,6	81,1	1847,0	145,0	63,9
СВК ім. Щорса	39029	1950	5,0	1989,2	99,4	3522,8	176,0	76,6
ПОП АФ Узинська	57069	4253	7,5	2169,3	161,7	4343,1	323,7	162,0
ТОВ Острійківське	23996	880	3,7	1664,7	61,1	3297,4	120,9	59,9

Заниження вартості основних засобів не дозволяє отримати об'єктивну оцінку ефективності діяльності аграрних підприємств. Регулярне проведення переоцінки вартості основних засобів матиме позитивний вплив на: здатність аграрних підприємств до самофінансування відтворення основних засобів, обсяг необхідних фінансових ресурсів для формування сучасної матеріально-технічної бази, об'єктивне оцінювання фінансово-майнового стану підприємств.

Для вирішення проблеми недонарахування амортизаційних відрахувань аграрними підприємствами можливі два шляхи. Перший - необхідно прийняти рішення (на рівні держави) та зобов'язати аграрні підприємства регулярно проводити переоцінку вартості основних засобів. Другий – перевести аграрні підприємства на загальну систему оподаткування прибутку (тоді підприємства будуть зацікавлені в переоцінці, нарахуванні відповідного розміру

амортизаційних відрахувань, збільшенні операційних витрат та зменшенні прибутку). В сучасних умовах доцільним є перший варіант, оскільки малі та середні аграрні підприємства поки не в змозі сплачувати податки згідно загальної системи оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Підлісецький Г. М., Могилова М. М. Удосконалення переоцінки основних засобів аграрного сектору в системі їх відтворення / Економіка АПК. - №12.- 2010. - с. 41-47.
2. Захарчук О. В. Проблеми матеріально-технічного забезпечення сільського господарства України / Економіка АПК - №7. - 2014. - с. 92-99.